

Література

1. Москвін С. Вплив глобальної фінансово-економічної кризи на інвестиційний бізнес в Україні // Управління активами в умовах кризи: досвід та перспективи : матеріали наук.-практ. конф. – Українська асоціація інвестиційного бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uaib.com.ua/files/articles/1013/70_4.pdf.
2. Ватаманюк О. З. Заощадження в економіці України: макроекономічний аналіз : монографія / О. З. Ватаманюк // Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. – Л. : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 536 с.
3. Вдовиченко А. М. Фінансовий потенціал населення: нові можливості інноваційного розвитку економіки України : монографія / А. М. Вдовиченко. – К. : ДКС Центр, 2012. – 216 с.
4. Національні заощадження та економічне зростання / ред. Б. Є. Кваснюк // НАН України. Ін-т екон. прогнозування. – К. : МП Леся, 2000. – 304 с.
5. Кізіма Т. О. Фінанси домогосподарств: сучасна парадигма та доміанти розвитку : монографія / Т. О. Кізіма. – К. : Знання, 2010. – 431 с.
6. Рамський А. Ю. Заощадження населення як інвестиційний ресурс економіки : монографія / А. Ю. Рамський // Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. – К. : КНУТД, 2011. – 190 с.
7. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrcensus.gov.ua>.
8. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>.
9. Обсяг депозитів населення у 2012 р. досяг доходу держбюджету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economics.unian.net/rus/news/153648-obsyag-depozitiv-naselennya-u-2012-r-dosyag-dohodu-derjbyudjetu.html>.
10. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bank.gov.ua/Statist/sfs.htm>.
11. Прогноз курсу доллара: что предсказывают мировые эксперты. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kansas.ua/articles_forecast/page_view/Prognoz-kursa-dollar-cto-predskazyvayut-mirovye-11-10-2013/.
12. Ивасюк Н. Прогноз курса валют в Украине: евро, доллар, гривны и др. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://prostofinansy.com/?p=8220>.

УДК 334+004.418(045)

Харіна К.В., канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту.

Донецький інститут залізничного транспорту;

Пономаренко Н.Ш., канд. екон. наук, доцент кафедри інформаційних систем управління.

Донецький національний університет.

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНІЗАЦІЯХ

У статті висвітлено переваги щодо використання інформаційних систем і технологій в організаціях в сучасних умовах господарювання. Розглянуто проблеми при впровадженні інформаційних систем та варіанти їх вирішення.

Постановка проблеми. Розвиток економіки України визначається сьогодні і буде визначатися в найближчі десятиліття досягненням нового якісного рівня фундаментального процесу розвитку нових інформаційних технологій. Він тісно пов'язаний з процесами інформатизації і комп'ютеризації всіх сфер людської діяльності.

Аналіз сучасного стану розвитку інформаційних систем є особливо актуальним питанням, успішне функціонування організації у значній мірі залежить від вдалого керівництва, яке базується на прийнятті ефективних управлінських рішень та обґрунтуванні перспективних концепцій розвитку згідно з своєчасною, достовірною та повною інформацією, яку може надіслати відповідна інформаційна система.

Впровадження інформаційних систем дозволяє менеджеру отримувати оперативний доступ до необхідної інформації з тим, щоб в подальшому ефективно її використовувати для вирішення поставлених задач в різноманітних сферах маркетингу, фінансів, тощо.

Новітні інформаційні технології управління підприємством є важливим і необхідним засобом, який дозволяє:

- швидко, якісно та надійно виконувати отримання, облік, зберігання і обробку інформації;
- значно скоротити управлінський персонал підприємства, який займається роботою зі збору, обліку, зберігання і обробці інформації;
- забезпечити у потрібні терміни керівництво і управлінсько-технічний персонал підприємства якісною інформацією;
- своєчасно і якісно проводити аналіз і здійснювати прогнозування господарської діяльності підприємства;
- швидко і якісно приймати рішення по усіх питаннях з управління підприємством.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вчених, роботи яких пов'язані з концепціями формування, аналізом інформаційного суспільства, інформації, функціонуванням та розвитком інформаційних систем і технологій, слід виділити Д. Біла, Е.Тоффлера, Н. Вінера, М.Кастельса, Ю.М. Канигіна, В.Л.Іноземцева, К. Шеннона, В. Н. Амітаном, А. М. Березою, Р. М. Лепою, Я. Г. Берсуцьким, Ю. Г. Лисенком.

Незважаючи на велику кількість публікацій, недостатньо уваги приділено дослідженню проблем інформаційних систем і технологій в при їх впровадженні в зв'язку з їх розвитком у умовах побудовою нового інформаційного суспільства.

Постановка завдання. Визначення проблем при впровадженні інформаційних систем та технологій в організаціях та перспектив розвитку підприємств із застосуванням інформаційних технологій, що забезпечують своєчасне та ефективне прийняття управлінських рішень.

Виклад основного матеріалу. В сучасних умовах господарювання багато підприємств не усвідомлюють повною мірою всього наявного потенціалу інформаційних ресурсів. В організаціях можуть бути сучасні системи збору і зберігання поточної бухгалтерської документації, дані про обсяги продажів, але коли ця інформація терміново потрібно, вони не знаходять потрібних відомостей.

Використання інформаційних систем характеризується їхнім усепроникаючим характером і швидкістю впровадження в усі сектори: промисловість, сферу послуг, державне управління, освіту і т.п. Вони роблять вплив на всі боки господарської діяльності підприємств. У зв'язку з таким охопленням можна було б очікувати високих темпів їхнього зростання і розширення масштабів впровадження і практичного використання [5].

Підприємства, в яких в повному обсягу використовуються усі можливості впроваджених інформаційних систем можуть краще спрогнозувати динаміку ринкових тенденцій і діяти без зволікання, більш обґрунтовано приймати рішення. Як правило, організації приходять до усвідомлення впровадження інформаційних систем самими різними шляхами. Дана необхідність може виявитися при вирішенні будь-якої проблеми, при перебудові процесу діяльності підприємства, або навіть при аналізі діяльності конкурентів. Необхідно зауважити, що використання інформаційних систем і технологій сьогодні – це вже необхідність, а не конкурентна перевага для підвищення ефективності та продуктивності всіх процесів в організації.

Однією із переваг, при впровадженню інформаційних систем – це скорочення паперової роботи. Адже коли вся інформація зібрана в безпосередній близькості в одному місці – це набагато зручніше, ніж збирати її у паперовому вигляді. Інформаційні технології дозволяють знизити вплив людського фактора, тобто зменшити кількість помилок, а часто і зменшити штат співробітників. Деякі великі підприємства вважають, що платити заробітну плату сьогодні менш вигідно, ніж вдосконалювати програмне забезпечення. Також до переваг використання інформаційних систем і технологій відносять: зниження витрат, збільшення швидкості доступу до інформації. При цьому з'являється більше вільного часу робітників, який можна використовувати більш ефективно. Але процес впровадження інформаційних систем має й зворотний бік. Будь-яка організація, проходячи через зміни, найчастіше реагує на них опіром з боку персоналу та обмеженістю ресурсів на підприємстві (табл. 1).

Таблиця 1 – Види опіру при впровадженні та використанні інформаційних систем

Опір	Опис
«Технологічні»	- обмеження в наявності комп'ютерів і комп'ютерних програм; - Висока вартість комп'ютерів і комп'ютерних програм; - Недостатня формалізація процесів управління на підприємстві; - Необхідність зміни технології бізнес процесу .
«Організаційні»	- Відсутність повного розуміння у керівників механізмів реалізації рішень і того , як працюють виконавці ; - Протидія організаційної культури впровадженню інформаційної системи; - Недолік прихильності вищого керівництва інформаційній системі ; - Необхідність формування кваліфікованої команди
«Особисті»	- Опір працівників і керівників (через страх перед невідомим, потреби в гарантіях , коли під загрозою опиняється власне робоче місце та ін); - Недостатній рівень знань з інформаційної системи серед персоналу ; - Відсутність у підлеглих навичок такого роду роботи ; - Небажання виконувати додаткову роботу ; - Протидія відділів спільному використанню даних.
« Інші »	- Протидія клієнтів інформаційному забезпеченню ; - Відсутність посадових інструкцій для підлеглих , в яких нічого не сказано про необхідність виконувати такі види робіт; - Минулий негативний досвід, пов'язаний з проектами змін .

Останнє десятиліття інформаційні технології все більше і більше проникали в бізнес: це системи автоматизованого проектування та програми фінансового обліку, це впровадження штрихкодування і системи планування виробництва і т.п. На сьогоднішній день вже й не знайдеш підприємство, яке не використало б сучасні технології хоча б для бухгалтерського обліку. Зараз вже можна говорити про те, що впровадження інформаційних систем значно полегшує роботу фахівців. Але потрібно зауважити, що їх впровадження потребує у першу чергу – навчання співробітників, адже це вимагає виїзд співробітників з міста в навчальний центр або запрошення фахівця для їх навчання в місті, а це, безсумнівно, вимагає додаткових витрат. Отже, інформаційні технології можуть принести користь підприємству такими способами: збільшити доходи, підвищити продуктивність, скоротити час випуску продуктів, зменшити штатну кількість співробітників, що дозволить скоротити витрати на оплату праці і знизити ризики виникнення помилок і дублювання інформації при роботі . Але переваги можна отримати тільки при грамотному впровадженні та використанні інформаційних технологій на підприємстві, а це не проста задача адже спочатку потрібно виявити і усунути всі перешкоджають їх впровадженню причини, а це відповідно вимагає значних витрат часу і досвіду фахівців в даній області.

Для розв'язання питання про створення ІС необхідно досліджувати структуру управління на підприємстві, потоки інформації. Як правило, будь-яке підприємство є складним комплексом, який створено з декількох об'єктів, що мають власні керовані процеси і управляючі частини. Більшість виробничих підприємств має трирівневу ієрархічну структуру. На нижньому рівні знаходиться інженерно-технічний персонал, безпосередньо

управляючий процесом випуску продукції та її розподілом. Тут здійснюється оперативне управління. На другому – середньому – рівні приймаються тактичні рішення. Вони можуть бути як регламентовані, так і нерегламентовані. До регламентованих рішень відносяться такі, наслідки яких добре вивчені та які допомагають у досягненні сукупності цілей, встановлених на вищому рівні – вершині ієрархії. Низка рішень на тактичному і переважна більшість рішень на стратегічному рівнях не регламентуються. Вони характеризуються неструктурованістю і нестандартністю. Отже, їх не можна відрекоректувати, як послідовність визначених операцій. На технічному рівні рішення є структурованими, добре визначеними і відповідають заданій схемі. Дії визначаються набором логічних, зумовлених, сталих і приписаних правил у межах суворих обмежень. Прийняття рішень піддається програмуванню і може бути автоматизовано за допомогою автоматизованих інформаційних систем (АІС) на базі комп'ютерної техніки [2].

Існує три основних варіанти рішення проблеми впровадження інформаційних систем.

Перший шлях – розробка системи власними силами. Цим шляхом йдуть багато організацій. Дуже часто для автоматизації розрахунків застосовуються процедури, написані засобами офісних програм (характерний приклад – макроси для Excel). Однак при ускладненні бізнесу, такі кошти перестають задовольняти, оскільки не передбачають управління даними, що мають складну структуру. Створення ж повноцінної системи вимагає не тільки витрати великих коштів і часу. Необхідно ще централізоване грамотне стратегічне управління розвитком проекту. А це під силу великим організаціям.

Другий шлях – придбання універсальної системи або пакета прикладних програм. Вибір систем такого роду обмежується, в основному, бухгалтерськими програмами. Причина полягає в тому, що бухгалтерський облік має строгу і консервативну методологію. Незважаючи на часті зміни законодавства, форм звітних документів, принципи і структура даних залишаються практично незмінними. Комерційна ж діяльність відрізняється великою різноманітністю в різних організаціях. Тому, універсальних пакетів для комплексної автоматизації комерційної діяльності, а не тільки бухгалтерії, небагато. Як і бухгалтерські програми, вони вимагають настройки. Рішення про придбання універсальної системи дозволяє відносно невеликими коштами вирішити багато проблем, пов'язаних з інформаційним обслуговуванням бізнесу.

Третій шлях полягає в делегуванні функцій і повноважень з впровадження інформаційних технологій зовнішнім організаціям (аутсорсинг) . Цей сучасний підхід поки рідко застосовується в українських умовах. При правильному виборі фірми – виконавця досягаються відчутні переваги:

- економія коштів за рахунок застосування рішень, ядро яких пройшло успішне впровадження в інших фірмах. Ціна таких систем нижче, ніж у систем, що розробляються «з нуля»;
- професіоналізм виконання ;
- сервісна підтримка ;
- можливість розвитку системи відповідно з ускладненням бізнесу.

Висновки. Інформаційні системи в організаціях забезпечують певні переваги перед конкурентами автоматизуючи операції усередині системи і покращуючи якість або поставку кінцевого продукту організації. Переваги всередині самої організації виявляються у підтримці операційного контролю , організації управлінського контролю і в стратегічному плануванні. З метою вдосконалення управління впровадженням та використанням інформаційних систем і технологій на підприємствах України пропонується:

- залучати високопрофесійних фахівців для організації робіт з планування впровадження сучасних інформаційних систем і технологій на підприємствах;
- розробляти програми (проекти) впровадження нових інформаційних систем і технологій на підприємстві виходячи з тактичних і стратегічних цілей його розвитку;
- планувати розвиток інформаційної інфраструктури підприємства.

Література

1. Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» від 09.01.2007 р. № 537-V // Відомості Верховної Ради України, 2007. – № 12. – Ст. 102.
2. Андрієнко В. М. Інформаційна діяльність в середньому та малому бізнесі : навч. посіб. монографічного типу / В. М. Андрієнко, Н. Ш. Пономаренко, К. В. Харіна, О. В. Фінагіна // Донецький національний університет. – Донецьк : Юго-Восток Лтд, 2008. – 219 с.
3. Лиходедов Н. П. Информационные ресурсы для бизнеса / Н. П. Лиходедов, Л. Е. Товстых. – СПб. : Питер, 2009. – 205 с.
4. Левицький С. І. Інформаційні системи на підприємствах: розвиток теорії та практики : монографія / С. І. Левицький, Р. М. Лепа, Ю. А. Коваленко, О. В. Фінагіна, К. В. Харіна // НАН України. Ін-т економіки пром-ті. – Донецьк : Юго-Восток Лтд, 2007. – 250 с
5. Фінагіна О. В. Інформаційний аспект розвитку фінансового менеджменту : монографія / О. В. Фінагіна, К. В. Харіна, Р. В. Манн, О. Д. Матвієнко, О. В. Цветнова. – Донецьк : ДонІЗТ, 2011. – 250 с.

УДК 658:330.44(045)

Тарасова О.О., канд. екон. наук, доцент кафедри економічної кібернетики ДонНТУ.

МОДЕЛЮВАННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ ТОПОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ВЕРТИКАЛЬНО ІНТЕГРОВАНОЇ КОМПАНІЇ

У статті розглянуто особливості формування оптимальної структури мережі вертикально інтегрованої компанії (на прикладі комерційного банку), які мають враховувати досягнення певних цілей: збільшення обсягу продажу послуг, нарощування своєї присутності на ринку послуг, поліпшення якості обслуговування клієнтів, тощо. Формування оптимальної топологічної структури вертикально інтегрованих компаній здійснюється на основі визначення місця розташування підрозділу компанії враховуючи щільність населення. Також за допомогою методу пошуку центру мас запропоновано алгоритм знаходження координат підрозділів на прикладі банківської мережі філій з урахуванням оптимальності параметрів систем масового обслуговування.

Постановка проблеми. З погляду на наслідки кризових явищ, що відбуваються й досі в фінансовій системі світу і України одним із пріоритетних завдань є забезпечення стабільного функціонування і розвитку банків та банківської системи в цілому. Глибинні зміни світової фінансової архітектури, фінансових ринків та його інструментарію призвели до того, що банки – раніше безумовно провідні інститути фінансового посередництва – стикнулися з проблемою визначення власної ідентичності. У зв'язку з цим проблема ефективного інтегрованого управління банківською системою в цілому та окремих банків зокрема може бути вирішена завдяки тому, якщо зусилля фахівців спрямувати на пошук ефективної моделі формування такої топологічної структури банківської установи, яка б дозволила розвивати мережу філій банку з погляду ефективності її функціонування, оптимізації кількості філій та відділень банку, сприяти підвищенню рівня фінансової стійкості, тощо.

Формування оптимальної структури мережі комерційного банку здійснюється для досягнення банком певних цілей: збільшення обсягу продажу банківських послуг, нарощування своєї присутності на ринку банківських послуг, банківського обслуговування своїх клієнтів, тощо. Однак у будь-якому випадку створення та розвиток банківської мережі у всіх випадках є ланкою організаційного процесу, а тому підкоряється закономірностям розвитку організаційної структури управління комерційного банку. Зазначене дозволило сформулювати **мету роботи**, яка полягає в розробці економіко-математичної моделі формування оптимальної топологічної структури комерційного банку.